

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 Vtrumne liceat patri filios, aut dominis seruos verberare

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Absti sunt, vt can si quis a medicis 55. di
 fin. refertur. Postquam sanctionem subse-
 quare sunt alia tam Concilij Arelatenis
 quam Gelasij, atque aliorum pontificum:
 vt eadem distin. cap. hi qui, atque alijs, le-
 gitur: Atqui illi præcipue a sacris functio-
 nibus inhihentur, qui sinistre Euange-
 liam audientes, quo carni resisterent, vo-
 lentes sectisunt, quibus canonibus post sub-
 scriptis Alexand. 7. toto titu. de corpo. vi-
 tiar. Immo & deformitas si grauis sit in
 oculo, quamuis sit natiuitatis vitium, pro-
 motionem prohibet. Qui autem sanitatis
 gratia medicorum consilia secantur, non
 ideo recluduntur inhabiles ad sacerdotium:
 vt habetur eadem distin. can. si quis pro
 agitudine, & de corpo. vitiar. vtroque ca-
 pit. ex parte Neque solum membri princi-
 palis abscissio, qualis est manus, irregulari-
 tatem inducit: vt habetur capit. exposuisti.
 eodem tit. quod immo & si quis partem di-
 giti sibi abscidit: vt habet can. qui partem,
 55. distin. Sed intelligitur quod sit tanta,
 vt sine scandalo tangere sacrosanctum sa-
 cramentum nequeat. vt exponitur de cor-
 po. vitiar. cap. 1. & cap. vltimo Et forsân le-
 uior causa requiritur in mutilante, vt fiat
 irregularis, quam in mutilato. Nam in mu-
 tilate abscindere digitum, vt diximus,
 forsân sufficit, quia membrum occidit: in
 mutilato vero requiritur, quod sit vel in-
 signis deformitas: siue a calu, siue a natui-
 tate proueniat.

Ad primum igitur argumentum prin-
 cipale respondetur, id quod est contra par-
 ticularem naturam fieri posse secundum
 vniuersalem: vt ascensus aquæ ad replen-
 dum vacuum testimonio nobis est. Quare
 est membri amputatio deformis sit cor-
 poris: congruere tamen potest tum saluti
 eiusdem, tum etiam bono communi. Ve-
 rum est tamen, quod reipublicæ bene insti-
 tute, quam possunt maximè abstinent ab
 huiusmodi supplicijs. Primum, ne pena
 talionis a malefactoribus antiquo more
 exigant: sicut oculum pro oculo, & den-
 tem pro dente. Deinde, ne dexteræ ampu-
 tent, quæ quidem deturcatio inutilem
 hominem reddit. Blasphemis autem opti-
 mo iure lingua abscinditur, & falsis testi-
 bus euelluntur dentes. Ad secundum re-
 spondetur, quod cum uita non ordinetur
 ad alium finem ipsius uiuentis, sed solum

ad bonum publicum nullatenus se homo
 potest illa priuare: sed sola reipublica illam
 habet potestatem: membra tamen ordinã-
 tur ad vitam: & ideo persona ipsa, quæ su-
 custos est vitæ potest membrum causa vi-
 tæ reserare. Ad tertium denique responde-
 tur, quod abscissio membri corporalis co-
 est licita, quod necessaria esse solet vitæ ser-
 uandæ. At vero salutem ad spiritualem
 nunquam est necessaria. Nam peccatū per
 quod anima moritur, vbique & semper vo-
 luntati subiacet: alias non esset peccatum.
 Et fidelis Deus, vt ait Paulus maiorem ho-
 mini tentationem non permittit, quam ip-
 se per eius gratiam superare potest. Qua-
 propter verbum illud, Si oculus tuus scan-
 dalizat te, erue eum, & si dextera manus
 tua scandalizat te, abscinde eam, non eo-
 dictum est, quod esse possit vnquam neces-
 sarium, sed vel hyperbole est, vel alium sen-
 sum facit moralem de occasio- bus ampu-
 tandis, ut sancti interpretantur, & nos etiã
 pro modo illic nostro expositum reliqui-
 mus. Vnde super illud Mat. h. 19. Sane eu-
 nuchi, qui se castrauerunt propter regnū
 celorum, ait Chrysost. Non per membro-
 rum abscissionem, sed per malarum cogi-
 tationem interemptionem.

Ad ter-
tiū arg.

Chryso-

ARTICVLVS II.

Vtrum liceat patri filios, aut dominis
seruos verberare.

Post mutilationem sequitur de alijs ver-
 beribus illi annexis dicere. Et quia nõ
 dubitatur quin reipublicæ id sit licitum,
 inquitur de patribus an liceat verberare
 filios. Ait enim Phil. 10. Ethic. ca. 1. i. quod
 patris præceptio vires non habet, neque
 cogendi necessitatem, neque vilius pror-
 sus viri, nisi sit princeps, uei beratio autem
 quædam est coactionis species, ergo id pa-
 tribus non conuenit, neque vero dñis. Se-
 cundo arguitur. Si id parentibus ac domi-
 nis licitum esset, cum ad fraternam corre-
 ptionem pertineat, cuiusque personæ
 idem suffragaretur ius, vt quem libet uer-
 berare corripiendo posset. In contrarium
 aut est illud Proue. 13. Qui parit uirga,
 odit filium suum. Et infra c. 2. Noli sub-
 trahere a puero disciplinam. Et Ecclesiast.
 13. Seruo maleuolo torura & compedes.
 Ad

Primum
argum-
partis
negati-
ue ex
Ariste.

Argu. 2.

NO
re
13

Conclu-
sio vni-
ca.

Ad quaestionem respondetur vnica cō-
clusionē. Patribus tantum, ac dominis, aut
paternam gerentibus curam, puta magi-
stris, ac pedagogis verberare licet subdi-
tos, & flagellare: nequaquam tamen mu-
tilare. Vtraque conclusionis pars hac ra-
tione probatur. Inter mutilationem, ac
verberationem hoc interest, quod mutilatio
vsque adeo est maius verberatione nocu-
mentum, vt sit irreuerabile: quale non
est verberatio, vt pote quae sensui duntaxat
dolorem incutit: igitur cum vita totius ex
vita membrorum constet, fit vt ad eundē
praeiudicium legitima mutilatio pertineat ratio-
ne criminis, qui in vitam ipsam habet po-
testatem: quae quidem functio penes so-
lam est rempublicam. Verberatio autem
ad faciliorem castigationem, promptio-
remque correptionem spectat: nihilomi-
nus & haec quaedam auctoritatem exigit,
quam verberans in eum, qui vapulat exer-
cet, hanc ergo cum primis pater habet in
filios: post vero dominus in subditos: ac
demum in discipulos, & pupillos magi-
ster, ac pedagogus. Nam de praetatis, quia
publica vigent potestate, ambigi non po-
test. Res est facillima. At quamuis de pa-
tria potestate scilicet quanta sit in filios,
lib. 1. quaest. statim prima dictum sit: nihi-
lominus hic forsitan studiosus roget, quo-
nam iure negatiua conclusionis pars ful-
ciatur. Apparet enim iure naturae liberū
esse patribus: nō solum verberare, sed etiam
mutilatione, & si opus esset, caedere etiam in
filios animaduertere. Nam illo iure illis
incumbit liberos educare, & moribus insti-
tuere: quae quidem institutio sapientissimē
exposcit: mutilationis, mortisque vindi-
ctam. Secundo arguitur. Statim in mundi
primordijs non erat alia respublica, quam
domestica: nempe dum sola familia. Ad
orbem possidebat. tunc ergo cum necessa-
ria esset publica scelerum vindicta, con-
sequitur vt patri id incumberet munus. E-
nimvero Cain dignus erat supplicio capi-
tis, nisi ei Deus pepercisset: quod & reus ip-
se metu illo maximo. Qui inuenerit me,
occider me, testabatur. Illud ergo suppli-
cium nemo ei poterat infligere praeter pa-
trem. Ad haec, si aliqui essent mortalium
sic dispersim viuentes, vt sub nullo agerent
principē, sed vnaquaeque domus seorsum
viueret, tunc profecto ratio ipsa docere vi-

Obie-
ctio con-
tra con-
clusionē

Ratio al-
tera.

Solutio.

detur, vt eos, qui conmeriti essent mortis,
pater posset; vel auus eidem supplicio ad-
dicere. His verumtamen non obstantibus
respondetur ius ipsum naturae parentibus
eiusmodi vliones intēnerere, solique pu-
blica potestati tribuere. Idque iure gentium
esse confirmatum. Vita enim humana vs-
que adeo non debet absque meditatissimo
iudicio, & iuris ordine extingui, vt id non
debeat tanta multitudini committi, quan-
ta est parentum, qui neque lege sciunt: ne-
que caussarum merita perpendere omnes
possunt. Quocirca sic parentibus educare
filios natura concessit, ut iam linea praescripserit,
quousque sua facultas procederet, & vnde publica inciperet, vt si filius
cautum est. C. de par. po. & l. Praetor. ff. de
iureiu. §. praeter ea. Et secundum iam loco
citato lib. 1. q. 1. respondimus. Adam ha-
buisset publicam potestatem iure dominij
orbis, quod penes se tunc temporis erat:
aucto vero mortali genere, orbeque iure-
gentium per familias distributo, vnaqueque
habet suum principem. Quapropter, vt ad
aliud respondeamus, qui vagi nunc viuo-
rent, seorsumque & priuam absque repu-
blica, contra hominis naturam degerent
vitam: quippe qui suapte natura animal ci-
uile est, & gregatilis. Quare ab illis ullum su-
mitur contra praesentem veritatem solidum
argumentum. Mutilare ergo parentibus
non licet, neque mortalium vlli, praeter pu-
blicā potestatem: sed sicut caedere, aut seru-
la. Id enim est illis iure naturae concessum.
Homo namque tribus vijs ad virtutem in-
stituitur: nam & ratione ducitur, & metu
cogitur, & allicitur praemio: antea ergo
rationis sydus cluceat, natura prouidet, vt
puer & metu cogatur, & afficiatur munus-
culis. Quapropter institutio paterna quae
prima omnium est, his duobus vititur. Vbi
vero iam ratio suo fruatur lumine, lege
tunc incipit & ratione viuere: atque adeo
sub publica potestate. At vero parentum
verberatio non usque adeo atrox esse per-
mittitur, vt haberet citatis legibus. C. & ff.
Quare Paul. ad Ephes. 6. Vos, inquit, pa-
tres nolite ad iracundiam prouocare filios
vestros. Et infra: Et vos domini eadem
facite seruis; emittentes minas. Vbi tam
parentes, quam domini admonentur, tum
ne minis suos acerbis exterriant: tum praeci-
pue, vt dū bili correpti acerba minatur, nō
se obli-

se obligatos adimplere arbitremur, sed potius, quæ perturbatio animo comminatio, sedatio post condonent. Ex quo fit patrem inter corripendum filium, posse lethaliter peccare, nempe si iracundia non illi sit rationis miles sed dux, quæ illum suppeditet, & ad eandem iracundiam pro uocet filium. Imò verò si ex odio in filium animaduertit, acrius hac ratione peccat, quam extraneus. Est enim apprimè animaduertendum discrimen inter patrem, & iudicem. Publica enim potestas, ut supra dictum est, non tam reo ad emendam consuluit, quam communi bono ad vindictam, patri verò, ac domino, & paedagogo non alia ratione verberare suos fas est, nisi quo ad eius emendationem salubrius ei consulitur. Quare, & pro gratæ, & pro conditione, & ingenio pueri corripendus est. Imò & Quintil. & qui de educatione puerorum scripserunt, non consulunt ut nimio rigore parentes in suos natos inuehantur. Nam si sint bene nati, solent eos illo rigore ignauos facere, ac meticulosos, si verò duri sint ingenij duriore illos officiant. Sequitur ex his secundò solutio dubitantiunculæ, an liceat parentibus vulnerare filios, aut dñis seruos. Quatuor enim sūt lesionum genera, scilicet interfectio, mutilatio, verberatio, & vulneratio, hoc est uulneris infliccio, quæ & fuste fieri potest, & gladio, per diseraham & discontinuationē membri circa mutilationē, quare ad atrocem verberationem pertinet, quæ neque parentibus licet, neque verò dñis. Post hæc vero rogatur utrum liceat etiam eis dē economicis præsentibus filios, aut discipulos verberare etiam clericos, & an incurranon canonicam, si quis suadente. De hoc loquitur Syluest. verb. excommunicatio. 6. §. 4. Et quidem Panor. super cap. cum uoluntate, de sent. excommunic. distinguit, quod si sint in minoribus ordinibus, licet eos verberare correctionis gratia. Atque id uideatur colligi ex eodem c. si verò. Nā dicitur quod possunt clerici seniores, zelo deuotionis ad olescentes in minoribus ordinib. turbantes diuinum officium, leuiter percutere: tamen statim sine distinctione subditur, quod possunt etiam obtentu prælationis, & magistratij subditos scholare, percutere, & expressè, ea. ex tenore habetur quod prælaro liceat verberare infe-

riorem, etiam si sit subdiaconus. Ex quo infert Syluest. quod si prælaro id licet, eodem iure liceat patri, & sic disseccatur Iuriconsulti de his subditis, qui sunt in sacris. Nam de minoribus nemo dubitat, quia verberari possunt. At verò his nõ obstatibus de prælaro, nullatenus in dubium venire potest, quin possit subditos etiam sacerdotes flagellis cedere more consueto, ut patet in Decretis, dist. 45. per totum. An verò ex bili arrepto fuste possit eos ferire, nescio an liceat, quia cum modus nõ sit consuetus, minimè apparet tam castigatio quam iniuriosalatio. Attamen consequentia a prælaris ad parentes nõ est tam liquida quam siluest. arbitratur. Nam prælati habent publicam potestatem, ac iurisdictionem cum vi coercitiua, patres verò, ac reliqui non nisi æconomicam. Nihilominus non esset omnino condemnandū, quin magistri possunt etiam discipulos ferula verberare, etsi essent in sacris. Sed de hoc standum est vsui, & foro ecclesiastico. Si vero dubitas utrum dum corripiendo excesserit, seu prælarus sit, seu pater, canonis sñiam incurrat: Respondetur q. quamuis aliquo modo excedat, etiam vique ad sanguinis effusionem, dum tamen id præter tuam intentionē accidat, non est celsendus incurrere, postquam dat operam rei licite. Neque potest homo tam attentus esse quominus virtutis limitem transgrediat. Quando verò vsque adeo esset excessus enormis, ut odii iudicium existeret, tunc sanguinem fundens, canonicam incurreret. Quæ propter eadē distin. cano. cum beatus Paulus, & can. disciplina: admonentur lenitatis prælati, nepe ne tam immodicis verberibus, quam salutaribus verbis suos subditos instituant. De marito autem utrum uxorem verberandi ius habeat, respondetur non esse illis denegandum, quadoquidem vir, ut ait Paulus, caput uxoris sit: vii tamen eodem iure dedecus est, atque adeo nefas, nisi grauissima ingruente necessitate. Sunt enim barbari, qui uxoribus, ut mancipijs vtuntur, ut i. Polit. auctor est Aristot. Cum enim duo sint in carne vna, æqualitate quadam esse decet complexos. Ad primum igitur argm̄ respondetur, Ad pri- q. etsi secundum Philosophum pater vim non habeat coercitiuam, quia domus non est.

Ultima solutio pposita: quæst.

Scrupulus. Responsi.

Aristo.

TO
re
m
III
3

est perfecta respublica sicut ciuitas: id tñ dicitur sit inde consequens quod nō possit, aut occidere, aut mutilare, aut alia irreuerabilia nocumenta infligere, haud tamen vetatur, quia leuioribus verberibus possit vti. Ad secundum respondetur, quod est vnicuique licitum sit disciplina alios instituire, & fraternam correptionem admonere, si sua ipsi sponte audire velint, ad id tamen cogere nemo potest, nisi qui curam alterius gerit, quales sunt parentes, domini, ac pedagogi, quibus ideo solis pertinet verberibus castigare. Adde quod etiam iussu istorum potest eorum minister idem facere, sed præterea id nemini licet. Quare etiam si inflagranti delicto latronem tua depraedantem occupes, tantum tibi licet resistere eum percutere, non tamen fugientem per modum vindictæ, nisi adeo esset leuis verberatio, vt pro nulla duceretur.

ARTICVLVS III.

Vtrum licitum alicui sit carceri quempiam mancipare.

Post cædes, vulnera, & verbera, sequitur, vt de carcere etiã dicamus, vtrū licitum sit hominem in ipsum includere. Arguitur enim à parte negatiua. Homo suapte natura est liber, secundum illud Eccl. 1. 5. Deus reliquit hominem in manu consilij sui, libertati autem incarcerationis obuerfatur. humana ergo nature repugnat, atque ideo nemini licet. Secundò: Si hominem carcere coercere liceret, id maxime ad cohibendum illum, ne maleficeret, si autem illo sine licitum esset, idem cuiunque competeret ius, nam cuique licet proximum suum à malo cohibere. Còsequens tamen est falsum, nam inter alias iniurias connumeratur, quæ quidem eo grauiores sunt, quo in personam inferuntur, quæ plures habet coniunctos, nam istè iniuria, quæ vnum tangit, multos attingit, ergo id nequaquam licet. In contrarium est historia Leuit. 24. vbi quidam legitur in carcerem de peccato blasphemix intrusus.

Ad quonem duabus conclusionibus respondetur. Prior est: Publicæ potestati, etiam conclus. deumque soli fas est subditos in carcerem

occludere, siue ecclesiastica sit, siue ciuili. Probatur pars vtrique conclusionis: In obuis corporis tria ordinem considerantur. Primum eius integritas, cui per occisionem, ac mutilationem nocetur. Secundum, sensualis delectio, ac voluptas, quæ per verberationem impeditur. Tertium, membrorum vsus, qui per carceres, perque alia quecunque ligamina cohibetur. Primum autem nocumentum propter eius grauitatē soli reipublicæ, vt dictum est, referatur, secundum verò, quoniam lenius est, parentibus, ac dominis permittitur. Tertium ergo, cum non modò uia sit ad primum, verum & quædam eius inchoatio, nam ob id reus carceri mactatur, vt vel auditis supplicio deputetur, vel ob leuius crimen illiatur pœnam, concedens est, vt idē soli reipublice sit deputatum, penes quæ potestas est vitæ & mortis. Quo circa neque parentibus, neque dominis id licet. Hinc fit carcerum duplicem esse vsu in reipub. Seruiunt namque & ad conseruandum malefactores dum coram causis tractantur, ac deciduntur, & præterea in pœnâ, quæ plurimū ecclesiastica potestas vtitur, dū ad verbera procedere non potest. Et quod de carceribus dictum est, idē & de exilio censendum. Pariter. n. libertati contrapugnat. Quin verò vt perpetui carceres, ita & exilium morti iure æquiparatur, itaque adeo parentes non possunt in exilium mittere filios, licet possint ab eorum eos elongare, qui eorum moribus pestilens est. Posterior conclusio. Qui eiusmodi iniurias lesiones præter iuris ordinem illis intulerint personis, quæ alias sibi habent coniunctas, ex natura rei, si cætera sint paria, grauius delinquant, quam si alij, quæ consanguineis careant, & necessarijs, easdem obtulerint. Tamen aliunde, nempe ex qualitate personæ possit etiam aggrauari peccatum. Personas coniunctas impræsentiarum appellamus in primis consanguineos, & affines, vt patrem, filium, generum, leuiti, &c. vel alia necessitudine œconomica copulatos, vt maritum, vxorem, patronum, & similes. Quinetiam & extra domum amicos, atque alios necessarios. Conclusio est clara. Nam quanto iniuria & detrimentum in plures profunditur, tanto grauior est, omnes autem coniuncti quodammodo eandem repræsentant personam.